

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економічного аналізу

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Аналіз бізнес процесів у підприємстві»

на тему:
**Облік, аудит та аналіз ефективності використання запасів (на прикладі
ТОВ «Телекарт-Прилад»)**

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій
Варналій Альона Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Гайдаєнко Ольга Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сьогодні управління запасами підприємств, а насамперед правильне і якісне аналізування цих запасів, відіграє надважливу роль на кожному підприємстві. Адже головною проблемою є: як залишитись конкурентоспроможним і як запобігти банкрутству. Насамперед, ця проблема є актуальною для підприємств, які займаються виробництвом.

Запаси є вагомою частиною активів підприємства, що підтримують виробничий процес. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Не менш важливу роль вони відіграють при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Тому для ефективного здійснення діяльності та достовірного відображення її результатів, необхідно правильно вести облік та ефективно здійснювати внутрішній контроль запасів в системі управління активами.

Метою дослідження є теоретичне та практичне дослідження обліку, аудиту та аналізу ефективності використання запасів підприємства, а саме на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад», а також подальша розробка рекомендацій щодо поліпшення результативності раціонального їх використання і підвищення ефективності виробництва.

Завдання дослідження:

- узагальнити теоретичні положення щодо економічної сутності запасів підприємства;
- розглянути класифікацію запасів згідно поглядів різних вчених та національних стандартів;
- дослідити порядок оцінки запасів та їх визнання згідно міжнародних та національних стандартів обліку;
- охарактеризувати особливості обліку та аудиту запасів на ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- висвітлити та критично оцінити організацію та стан первинного, аналітичного і синтетичного обліку запасів на підприємств;
- сформулювати напрями удосконалення діючої системи обліку та аудиту запасів на ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- оцінити стан розвитку галузі, до якої належить дане підприємство, а саме приладобудування;
- проаналізувати стан підприємства в розрізі його ліквідності;
- провести аналіз ефективності використання запасів на досліджуваному підприємстві;

– побудувати економіко-математичну модель ТОВ «Телекарт-Прилад», яка дозволить вирішувати питання знаходження оптимального рівня запасів для забезпечення стійкого економічного зростання у довгостроковій перспективі.

Об'єкт дослідження – система обліку, аудиту та аналізу ефективності використання запасів підприємства.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та методологічних положень обліково-аналітичного забезпечення господарських операцій з запасами та практика обліку, аудиту та аналізу ефективності використання запасів на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад».

Методи дослідження: При написанні дипломної роботи та вирішенні поставлених завдань були використані такі методи дослідження як: загальнонаукові методи (аналіз, синтез, аналогія, абстрагування, конкретизація), емпіричні (документування, розрахунково-аналітичні прийоми). Окрім того, застосовано методи теоретичного узагальнення, аналогії і порівняння – для розкриття економічного змісту запасів та при визначенні проблем та перспектив вдосконалення процесу проведення аналізу ефективності використання запасів на підприємстві; комплексного і системного підходів – для дослідження якості обліку запасів та розроблення методичного підходу до класифікації в системі управління підприємством; методи формалізації – для розробки концептуальних основ обліку і аудиту запасів в системі управління підприємством; абстрактно-логічні – для формулювання теоретичних висновків і узагальнень. Серед спеціальних методів використовувались наступні методи: спостереження, графічний метод, порівняння та економіко-математичне моделювання.

Інформаційною базою виконання дипломної роботи була нормативна, правова, довідкова та наукова інформація, а саме законодавчі та нормативні документи України, Національні стандарти бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Міжнародні стандарти аудиту, праці вітчизняних і закордонних вчених з питань обліку, аудиту та аналізу, спеціалізовані періодичні видання, навчальні посібники. Практичну інформацію для дослідження нами було отримано безпосередньо на досліджуваному підприємстві ТОВ «Телекарт-Прилад», зокрема використовувались накази керівництва, службові записки, документи первинного, синтетичного та аналітичного обліку, облікові реєстри та форми фінансової звітності.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел 1. Теоретичні основи обліку, аудиту та аналізу запасів підприємства; 2. Практичні аспекти обліку та аудиту запасів підприємства; 3. Аналіз та

економіко-статистичне моделювання використання запасів ТОВ «Телекарт – Прилад»; та 17-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 221 сторінок. Основний зміст викладено на 125 сторінках. Робота містить 33 таблиці, 17 рисунків.

Публікації. За результатами наукових досліджень і темою кваліфікаційної роботи автором було надруковано публікації, які обговорювалися на наступних науково-практичних конференціях:

– IV Міжнародної конференції: *Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації*, (Одеса, 2018 р.) : стаття «Аналіз ризиків ліквідності на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»;

– V Міжнародна конференція: *Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації*, (Одеса, 2019): стаття «Управлінський аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»;

– V Міжнародна конференція: *Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації*, (Одеса, 2019): стаття «Використання моделі Уілсона в системі управління запасами підприємства на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад», тези «Запаси – як економічна категорія: сутність та класифікація».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи обліку, аудиту та аналізу запасів підприємства**» розглянуто економічна сутність запасів, класифікацію запасів, порівняльну характеристику П(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси», ключові підходи до оцінювання запасів та порядок оцінки запасів та їх визнання згідно міжнародних та національних стандартів обліку.

Запаси є вагомою частиною активів підприємства, що підтримують виробничий процес. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Не менш важливу роль вони відіграють при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Тому для ефективного здійснення діяльності та достовірного відображення її результатів, необхідно правильно вести облік та ефективно здійснювати внутрішній контроль запасів в системі управління активами.

Запаси підприємства – це ресурси (активи), ті що в даний момент не використовуються та є власністю підприємства перебуваючи на складах підприємств, на складах постачальників та на складах споживачів, або в інших призначених для цього місцях, утримуються для забезпечення діяльності:

виробництва, продажу, перепродажу, а також використовуються для управління підприємством.

У другому розділі **«Практичні аспекти обліку та аудиту запасів підприємства»** охарактеризовано головні особливості обліку та аудиту запасів на ТОВ «Телекарт-Прилад», висвітлено організацію та стан первинного, аналітичного і синтетичного обліку запасів, вивчено головні особливості проведення обліку запасів підприємства та основні передумови раціональної організації обліку запасів на підприємстві.

ТОВ «Телекарт-Прилад» – це національний виробник сучасних цифрових засобів зв'язку. Є одним з наймасштабніших приладобудівних заводів нашої держави.

На ТОВ «Телекард–Прилад» автоматизація обліку ведеться за допомогою системи «IT-Enterprise».

Працюючи з даним продуктом підприємство змогло знизити рівень складських запасів на 25%, що є досить позитивним явищем на загальному фоні життєдіяльності ТОВ «Телекард-Прилад».

В цілому, організація обліку запасів на ТОВ «Телекарт-Прилад» відповідає діючим нормативно законодавчим актам.

У третьому розділі **«Аналіз та економіко-статистичне моделювання використання запасів ТОВ «Телекарт –Прилад»»** досліджено тенденції розвитку та сучасні проблеми приладобудівної галузі, проаналізовано діяльність підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» та здійснено аналіз її основних показників, які характеризують категорію «запаси», проведено аналіз стану підприємства в розрізі його ліквідності, структури оборотних активів та, загалом, запасів підприємства, аналіз ефективності використання запасів на досліджуваному підприємстві, факторний аналіз прибутку на 1 грн. матеріальних витрат на ТОВ «Телекарт-Прилад», регресійний аналіз на ТОВ «Телекарт-Прилад» та визначено вплив факторів на результативний показник – коефіцієнт оборотності запасів.

Розроблено рекомендації щодо удосконалення організації обліку, аудиту та аналізу ефективності використання запасів підприємства.

Структура запасів досліджуваного підприємства в повній мірі відображає особливості організації оборотних активів підприємств приладобудівної сфери.

Таким чином, аналіз впливу стохастичних факторів виявив, що на ТОВ «Телекарт-Прилад» існують резерви, мобілізація яких дасть змогу підвищити ефективність використання запасів підприємства.

Одним з головних резервів підвищення ефективності використання запасів є збільшення коефіцієнту забезпеченості основними матеріалами, так як це дасть змогу збільшити коефіцієнт оборотності запасів на майже 30%

ВИСНОВКИ

На основі проведеного нами дослідження та критичного розгляду основних аспектів та проблем організації обліку, аудиту та аналізу ефективності використання запасів на ТОВ «Телекарт-Прилад» можна сформулювати такі висновки.

На базі критичної оцінки змісту спеціальної економічної літератури, розкрито економічну сутність «запасів» і запропоноване власне бачення запасів. Тож, запаси підприємства – це ресурси (активи), ті що в даний момент не використовуються та є власністю підприємства, перебуваючи на складах підприємств, на складах постачальників та на складах споживачів, або в інших призначених для цього місцях, утримуються для забезпечення діяльності: виробництва, продажу, перепродажу, а також використовуються для управління підприємством. Дане визначення, на нашу думку, в повній мірі розкриває сутність запасів як економічної категорії.

Проаналізувавши дані структури оборотних коштів, станом на 2018 р. підприємство володіло оборотними активами вартістю 165952 тис. грн. Порівняно з 2016 роком вона зросла на 91193 тис. грн або майже на 122 %, тож підприємство останнім часом розширює обсяги своєї діяльності.

Структура запасів за аналізований період зазнала незначних змін. Найбільшу частку мають куповані напівфабрикати: у 2016 році – 53,71%, а у 2018 році – 57,43% і основні матеріали – відповідно 30,14% і 28,32 %. Структурні зрушення свідчать, що спостерігається переорієнтація виробництва на куповані напівфабрикати, що надходять з інших підприємств.

Нами було проаналізовано динаміку рівня використання матеріальних ресурсів ТОВ «Телекарт-Прилад». Так, спостерігається як позитивна, так і негативна тенденція у зміні показників. У 2018 році порівняно з 2016 роком, прибуток на 1 грн. матеріальних витрат збільшився на 0,037 грн. і склав у звітному році 0,090 грн. Матеріаловіддача дорівнює 1,343 грн. у 2018 році, тобто покращилась на 0,080 грн. В той же час, матеріаломісткість впала на 0,047 грн. і дорівнює у звітному році 0,745 грн. Питома вага матеріальних витрат в операційних витратах, також змінилась, а саме, в 2018 році порівняно з 2016 роком, зменшилась на 0,93 в.п., і склала в 2018 році – 79,40 % від загальної вартості операційних витрат.

Також, був проведений факторний аналіз прибутку на 1 грн. матеріальних витрат на ТОВ «Телекарт-Прилад». Даний аналіз показав, що прибуток на 1 грн. матеріальних витрат знизився на 0,0321 грн. і склав у звітному році 0,0897 грн. Ця зміна була обумовлена негативною дією 2-х чинників «Рентабельність продаж» і «Матеріаловіддача» (відповідно зниження на 2,944 коп. і на 0,974 коп.). Чинник «Частка реалізованої продукції в обсязі виробленої (товарної)

продукції» вплинув позитивно – мало місце зростання результативного параметра на 0,303 коп., частково перекривши вплив інших чинників. Виявлений резерв зростання прибутку на 1 грн. матеріальних витрат у розмірі 0,0392 коп.

Аналіз даних, показав, що в 2018 році порівняно з 2016 роком, у зв'язку прискоренням оборотності запасів, в цілому, майже на 77 днів додатково вивільненими коштами з обороту запасів ТОВ «Телекарт-Прилад» в звітному році були – 36 млн.грн.

Нами був проведений регресійний аналіз на ТОВ «Телекарт-Прилад», а саме визначений вплив факторів на результативний показник – коефіцієнт оборотності запасів. Після аналізу факторів, ми дійшли висновку, що основними впливовими факторами на коефіцієнт оборотності запасів є доля маржинального доходу в виручці від реалізації та коефіцієнт забезпеченості основними матеріалами.

В якості рекомендацій щодо підвищення коефіцієнта оборотності запасів на ТОВ «Телекарт-Прилад», можна привести наступні:

- активізація заходів щодо ресурсозбереження з метою підвищення якості надання послуг і зниження матеріальних витрат;
- удосконалення системи документообігу, спрощення дозвільних процедур;
- керівництву необхідно провести заходи щодо оптимізації запасів, а саме, аудит складських запасів з метою виявлення залежалих запасів;
- постійний моніторинг оборотності та темпів зростання запасів;
- розробити мотиваційну систему оцінки для працівників складів з метою активізації внесення та впровадження рекомендацій по оптимізації запасів;
- при проведенні закупівель запасів, треба приділити увагу дотриманню постачальниками належного рівня якості запасів, що поставляються
- моделювання взаємозв'язків між обсягами випуску продукції та матеріаломісткістю, матеріаловіддачею, іншими факторними показниками.

Запровадження у діючу практику господарювання ТОВ «Телекарт-Прилад» вищенаведених рекомендацій дозволить не тільки зменшити втрати від утримання надлишкових запасів, а й дасть можливість вивільнити значну частину коштів з господарського обороту підприємства.

АНОТАЦІЯ

Варналій А. О. «Облік, аудит та аналіз ефективності використання запасів (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 «Облік та оподаткування» за освітньою програмою «Аналіз бізнес процесів у підприємстві» Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розвинуто теоретичні засади обліку, аудиту та аналізу ефективності використання запасів через уточнення поняття «запаси» та їх загальної класифікації згідно поглядів різних вчених та національних стандартів. Оптимізовано підходи до оцінки запасів в розрізі їх видів. досліджено порядок оцінки запасів та їх визнання згідно міжнародних та національних стандартів обліку. Охарактеризовано головні особливості обліку та аудиту запасів на ТОВ «Телекарт-Прилад». Висвітлено та критично оцінено організацію та стан первинного, аналітичного і синтетичного обліку запасів, вивчено головні особливості проведення обліку запасів підприємства. Сформовано основні передумови раціональної організації обліку запасів на підприємстві. Досліджено тенденції розвитку та сучасні проблеми приладобудівної галузі.

Проаналізовано діяльність підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» та здійснено аналіз її основних показників, які характеризують категорію «запаси». Проведено аналіз стану підприємства в розрізі його ліквідності, структури оборотних активів та, загалом, запасів підприємства, аналіз ефективності використання запасів на досліджуваному підприємстві, факторний аналіз прибутку на 1 грн. матеріальних витрат на ТОВ «Телекарт-Прилад», регресійний аналіз на ТОВ «Телекарт-Прилад» та визначено вплив факторів на результативний показник – коефіцієнт оборотності запасів.

Розроблено рекомендації щодо удосконалення організації обліку, аудиту та аналізу ефективності використання запасів підприємства.

Ключові слова: оборотні активи, запаси, матеріальні ресурси, коефіцієнт оборотності запасів, облік, аудит та аналіз ефективності використання запасів.

ANNOTATION

Varnaliy AO "Accounting, audit and analysis of the efficiency of inventory utilization (on the example of Telecart-Device LLC)".

Qualification work for the master's degree in specialty "071" Accounting and taxation "in the educational program" Business Process Analysis in Entrepreneurship "Odessa National Economic University. - Odessa, 2019.

The theoretical principles of accounting, auditing and analysis of the efficiency of the use of inventories have been developed in the work through clarification of the concept of "inventories" and their general classification according to the views of different scientists and national standards. Approaches to inventory valuation by type are optimized. the procedure of valuation of stocks and their recognition according to international and national accounting standards is investigated. The main features of inventory accounting and audit at Telecart-Device LLC are described. The organization and condition of primary, analytical and synthetic inventory accounting is covered and critically evaluated, the main features of the enterprise inventory accounting are studied. The basic prerequisites for rational organization of inventory accounting at the enterprise are formed. The tendencies of development and modern problems of the instrument-making industry are investigated.

The activity of the enterprise of Telecart-Device LLC is analyzed and the analysis of its main indicators characterizing the category "stocks" is carried out. The analysis of the state of the enterprise in terms of its liquidity, the structure of current assets and, in general, the company stocks, the analysis of the efficiency of use of stocks at the investigated enterprise, factor analysis of profit per 1 UAH. material costs for Telecart-Device LLC, regression analysis for Telecart-Device LLC, and the influence of factors on the resultant indicator - inventory turnover ratio.

Recommendations have been developed to improve the organization of accounting, auditing and analysis of the efficiency of the enterprise inventory utilization.

Keywords: current assets, inventories, material resources, inventory turnover ratio, accounting, audit and analysis of inventory utilization.